

FICHA IDENTIFICATIVA**Datos de la Asignatura**

Código	35388
Nombre	Sociolingüística catalana
Ciclo	Grado
Créditos ECTS	6.0
Curso académico	2023 - 2024

Titulación(es)

Titulación	Centro	Curso	Periodo
1001 - Grado Filología Catalana	Facultad de Filología, Traducción y Comunicación	3	Primer cuatrimestre

Materias

Titulación	Materia	Caracter
1001 - Grado Filología Catalana	5 - Variación lingüística del catalán	Obligatoria

Coordinación

Nombre	Departamento
CASESNOVES FERRER, RAQUEL	140 - Filología Catalana
LLUCH CRESPO, GEMMA DESAMPARADOS	140 - Filología Catalana

RESUMEN

Es tracta d'una assignatura específica, inclosa en el mòdul de matèries obligatòries de Filologia Catalana. Atés que en l'especialitat de Filologia Catalana aquesta assignatura és l'única específicament orientada a tractar l'amplíssim ventall dels aspectes sociolingüístics sincrònics, de rellevància essencial per a la comprensió del passat i del present, i la definició del futur de l'idioma, el desenvolupament de la matèria haurà de circumscriure's a una presentació elemental dels principals conceptes i models d'anàlisi d'aquesta disciplina, amb atenció particular a la llengua catalana. Si és possible és farà també esment d'alguns dels principis i reptes més importants en matèria de planificació lingüística.

Els objectius bàsics de l'assignatura són:

- Introduir els principals conceptes i models d'anàlisi de la sociolingüística des d'una visió integrada, tot aprofundint especialment en els més directament relacionats amb la situació social de la llengua catalana.
- Presentar les principals aportacions de la 'sociolingüística catalana' en aquests camps.
- Plantejar i iniciar ulteriors línies d'aprofundiment i de recerca.
- Desenvolupar la consciència crítica i la capacitat d'anàlisi davant la realitat sociolingüística de la nostra societat.

CONOCIMIENTOS PREVIOS

Relación con otras asignaturas de la misma titulación

No se han especificado restricciones de matrícula con otras asignaturas del plan de estudios.

Otros tipos de requisitos

Per a superar aquesta assignatura es pressuposa un domini suficient de la normativa de la llengua catalana. Es recomana haver cursat amb aprofitament i aprofundiment les assignatures dels cursos anteriors, i especialment les referides a la descripció dels diferents nivells de l'estructura i de la norma del català i d'altres llengües (Llengua catalana, Comunicació oral formal en llengua catalana, etc.; Norma i ús correcte de l'espanyol, etc.). Són importants així mateix assignatures d'introducció a les ciènc

COMPETENCIAS

1001 - Grado Filología Catalana

- Competencias comunicativas avanzadas en lengua catalana.
- Conocer la variación lingüística de la lengua catalana.
- Ser capaz de detectar y gestionar situaciones de conflicto lingüístico en el ámbito social.
- Conocer los modelos y técnicas de la planificación lingüística y su aplicación al ámbito sociolingüístico del catalán.
- Que los estudiantes sepan aplicar sus conocimientos a su trabajo o vocación de una forma profesional y posean las competencias que suelen demostrarse por medio de la elaboración y defensa de argumentos y la resolución de problemas dentro de su área de estudio.
- Que los estudiantes tengan la capacidad de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro de su área de estudio) para emitir juicios que incluyan una reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica o ética.
- Comparar y analizar constituyentes de la lengua propia con los de otras lenguas.
- Demostrar un compromiso ético en el ámbito filológico, centrándose en aspectos tales como la igualdad de géneros, la igualdad de oportunidades, los valores de la cultura de la paz y los valores democráticos y los problemas medioambientales y de sostenibilidad así como el conocimiento y la apreciación de la diversidad lingüística y la multiculturalidad.

RESULTADOS DE APRENDIZAJE

Al final d'aquesta assignatura s'espera que l'estudiant siga capaç de:

- Comprendre i poder analitzar els fets i les actuacions lingüístics (i en concret la manipulació dels fenòmens de variació) com a eina fonamental de les societats i dels individus per a la creació, transmissió i redefinició d'estructures i realitats socials.
- Conèixer, comprendre i saber aplicar a les societats de llengua catalana, i a altres comunitats lingüístiques, els principals conceptes teòrics, i les eines d'anàlisi i recerca, desenvolupats i aplicats per la sociolingüística.
- Identificar, analitzar i descriure críticament les principals característiques dels diferents vessants de la situació sociolingüística de la llengua catalana en relació amb les nocions i recerques no sols de la sociolingüística catalana sinó de la sociolingüística general.
- Conèixer i comprendre les principals fases, temes d'interés i de recerca, debats crítics i conclusions que ha desenvolupat la sociolingüística catalana.
- Conèixer i comprendre les principals fases, àmbits d'actuació i avaluació de la planificació lingüística portada a terme a les diferents regions del domini lingüístic.
- Identificar i analitzar els principals reptes socials de la llengua catalana dins el context de les profundes transformacions socials i comunicatives actuals, i suggerir, planificar i desenvolupar projectes de recerca i d'actuació eficaços en relació amb aquests.

Poder intervenir (individualment i col·lectivament) de manera eficient en els debats sobre la situació i alternatives socials de la llengua catalana amb coneixement sobre les dades, capacitat d'identificació dels conceptes crítics i generació de propostes actives, integrades en els valors i dinàmiques de les societats contemporànies.

DESCRIPCIÓN DE CONTENIDOS

1. Els usos de la sociolingüística

- 1.1. Insuficiències de la lingüística: crítica sociològica i sociolingüística.
- 1.2. La sociolingüística i la sociolingüística catalana. Gènesi, trets i evolució.

2. La sociolingüística variacionista

- 2.1. Fonaments teòrics i metodològics.
- 2.2. El canvi lingüístic.
- 2.3. Estudis variacionistes en la sociolingüística catalana.

3. Contacte de llengües: dinàmiques de concurrència lingüística

3.1. Dinàmiques macrosociolingüístiques

3.1.1. Bilingüisme i multilingüisme social

3.1.2. Diglòssia

3.1.3. Conflicte lingüístic, substitució i normalització

3.2. Dinàmiques microsociolingüístiques

3.2.1. Plurilingüisme individual

3.2.2. Codeswitching: tria de llengua i alternança de codi

3.2.3. La interrupció i la transmissió intergeneracional de la llengua

3.2.4. Els nous parlants i les mudes lingüístiques

3.2.5. Actituds i ideologies lingüístiques

4. Entre la sociolingüística i la demografia: la demolingüística

4.1. Definició, termes, origen i desenvolupament

4.2. Metodologia: delimitació de l'objecte d'estudi, marc teòric i anàlisi de dades

4.3. La demolingüística en els territoris de llengua catalana

5. La diversitat i la gestió del multilingüisme a Europa. Política i planificació lingüístiques

5.1. La diversitat lingüística al món

5.2. Els drets lingüístics i la gestió del multilingüisme a Europa

5.3. Els tipus de planificació lingüística: la planificació del corpus i la planificació de l'estatus

5.4. Les polítiques lingüístiques en els territoris de llengua catalana

VOLUMEN DE TRABAJO

ACTIVIDAD	Horas	% Presencial
Clases de teoría	60,00	100
Elaboración de trabajos en grupo	10,00	0
Elaboración de trabajos individuales	10,00	0
Preparación de actividades de evaluación	50,00	0
Preparación de clases de teoría	8,00	0
Preparación de clases prácticas y de problemas	8,00	0
Resolución de casos prácticos	4,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGÍA DOCENTE

Els continguts de l'assignatura s'introdueixen partint dels coneixements previs de l'aprenent (tant dels cursos preuniversitaris com de les matèries més directament relacionades cursades anteriorment al Grau: Lingüística, Introducció a la filosofia del llenguatge, Llengua catalana, etc.) com de les experiències personals i col·lectives en l'adquisició i ús de la llengua catalana i altres llengües en contextos socials. Per tant, és essencial per a la comprensió i maduració de la matèria la participació activa de l'estudiant (tant a la classe com a través de les activitats i exercicis programats) en el desenvolupament de l'aprenentatge.

Pel que fa a les hores presencials, el desenvolupament de l'assignatura s'estructura en 4 sessions setmanals a l'aula, distribuïdes (aproximadament) de manera proporcional al percentatge de l'avaluació dedicada a la matèria teòrica o les activitats pràctiques (2,5h de teoria i 1,5h de pràctica).

Classes teòriques:

Les sessions teòriques es dedicaran a l'explicació, comentari i debat actius sobre els continguts teòrics bàsics del temari, amb l'objectiu tant de permetre l'estructuració conceptual de la matèria com per orientar les activitats i exercicis programats i, més genèricament, proporcionar unes nocions i estratègies que permeten desenvolupar una capacitat d'anàlisi i de recerca posteriors.

Per al desenvolupament del temari teòric el professor posarà a disposició dels estudiants un dossier de treball. En el cas d'algun tema, o sobretot d'algun apartat, el desenvolupament d'algun aspecte teòric pot ser complementat amb una lectura (llibre o article) directament relacionat, que podrà ser avaluat, segons les especificacions del professor. Igualment, alguna secció del temari teòric pot ser preparada i exposada a classe pels estudiants, a partir de la bibliografia i les orientacions proporcionades pel professor.

Classes pràctiques:

Les classes pràctiques estaran dedicades a la revisió, comentari i si s'escau correcció de les activitats i exercicis proposats pel professor en relació amb aquest temari, i que poden ser de diferents tipus:

- Recopilació i comentari crític de texts amb continguts o implicacions sociolingüístics.
- Anàlisi i comentari de situacions, comportaments, actituds o discursos sociolingüístics coneguts i aportats pels estudiants, o proposats a través de la bibliografia o pel professor.
- Realització (també proposta o planificació) de recerques puntuals sobre els diferents aspectes del temari.
- Anàlisi o elaboració d'enquestes sobre usos sociolingüístics.

D'acord amb les possibilitats econòmiques de les ajudes de la Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació o del Departament de Filologia Catalana, organitzarem una conferència o un taller d'un professor convidat amb una trajectòria com a sociolingüista o investigador.

En el marc dels projectes d'innovació docent vigents, els estudiants podran participar en el blog acadèmic del Departament de Filologia Catalana per a documentar bones pràctiques docents i mostres dels treballs acadèmics.

El professor, en qualsevol cas, especificarà quines d'aquestes activitats pràctiques són considerades obligatòries (i per tant de presentació imprescindible per a una aprovació de l'assignatura), i quines són avaluades quantitativament, i amb quina proporció de la nota final.

Serà molt positivament avaluada l'assistència a classe i la participació de l'estudiant en el suggeriment de temes, el plantejament d'exemples o de preguntes i l'aportació de solucions personals als exercicis durant aquestes sessions.

Altres activitats

A part d'algunes de les activitats especificades en l'epígraf anterior, entre les activitats complementàries que es podran proposar (per realitzar individualment o com a tasca de tot el grup) es preveuen les visites (i ocasionalment les pràctiques) als centres d'estudis lingüístics i sociolingüístics, als centres de planificació lingüística (del corpus o de l'estatus), tant institucional com de la societat civil, i les entrevistes amb professionals que hi treballen. En tots aquests casos hi haurà una planificació prèvia dels continguts i objectius de la visita o entrevista, i una programació de l'anàlisi d'aquestes, amb una avaluació posterior dels resultats. El professor indicarà quines d'aquestes activitats es consideren obligatòries i, si s'avaluen, en quina proporció contribueixen a la nota final.

Pel que fa a les hores no presencials, els estudiants les dedicaran a:

- a) l'estudi i preparació de les classes teòriques,
- b) la preparació i realització de les activitats pràctiques,

El professor i els estudiants faran servir l'Aula Virtual i el correu electrònic com a mitjà per comunicar canvis, detalls sobre les pràctiques, etc. No obstant això, es recomana l'assistència a les tutories presencials per tractar qüestions o dubtes de caràcter individual o específic.

L'assistència a les classes podrà ser controlada pel professor. La falta d'assistència a les classes no excusa de la realització de cap de les activitats programades com a obligatòries ni del compliment de tots els requisits que les acompanyen (terminis, característiques, avaluacions parcials, etc.).

EVALUACIÓN

L'avaluació de l'aprenentatge de l'estudiant es durà a terme a partir de dos elements:

- a) La prova escrita referida tant als continguts teòrics com als pràctics explicats i exercitats durant el curs, incloent-hi les lectures especificades sobre els temes. Si així ho especifica el professor, s'hi podrà incloure igualment la qualificació d'alguns dels exercicis i activitats pràctiques (avaluables), tant opcionals com obligatoris. La proporció interna de tots aquests elements dins aquesta part serà clarament precisada pel professor abans de la prova escrita final. L'avaluació d'aquest bloc constituirà el 70% de la nota final.

b) L'avaluació de les activitats pràctiques i exercicis plantejats i desenvolupats durant el curs. (30%).
L'avaluació de les pràctiques es concretarà de la manera següent:

- Pràctica 1. Corresponent al tema 2 (10%).
- Pràctica 2. Corresponent al tema 3 (10%).
- Pràctica 3. Corresponent al tema 5 (10%).

A l'inici de curs, el professor delimitarà el contingut de les activitats pràctiques. També s'hi indicarà quines són recuperables en segona convocatòria i quines no ho poden ser, per la seua naturalesa presencial.

La falta d'assistència a les classes no excusa de la realització de les activitats programades com a obligatòries ni del compliment dels requisits que les acompanyen (terminis, característiques, etc.) quan hagen estat anunciades públicament i amb l'anticipació suficient. Els estudiants són per tant instats a assistir regularment a les classes i, en cas que excepcionalment no puguin fer-ho, a demanar les informacions i continguts corresponents a la resta dels assistents.

Per aprovar el conjunt de l'assignatura és necessari arribar almenys a la meitat de la nota màxima en cadascuna de les dues parts (és a dir 35% i 15%, respectivament, del total).

D'acord amb els criteris acordats pel Consell del Departament de Filologia Catalana, el fet de cometre faltes de normativa comportarà la qualificació de no apte, independentment de la nota del contingut.

Resum de l'avaluació:

Proves de l'avaluació	% sobre final
a) Prova escrita final	70%
b) Avaluació d'exercicis i activitats pràctiques	30%

REFERENCIAS

Básicas

- Aracil, Lluís V. (1982) Papers de sociolingüística. La Magrana, Barcelona.
- (1983) Dir la realitat. Eds. dels Països Catalans, Barcelona.
- Bastardas, Albert / Soler, Josep (eds.) (1988) Sociolingüística i llengua catalana. Empúries, Barcelona.
- Boix, Emili / Vila, F. Xavier (1998) Sociolingüística de la llengua catalana. Ariel, Barcelona.
- Lamuela, Xavier (1994) Estandardització i establiment de llengües . Eds. 62, Barcelona.
- Kremnitz, Georg (1993) Multilingüisme social. Eds. 62, Barcelona.

Ninyoles, Rafael L. (1972) Idioma y poder social. Tecnos, Madrid.

-(1975) Estructura social y política lingüística. Fernando Torres, Valencia. (Trad. al català: Bromera, Alzira, 1989).

Pueyo, Miquel (1991) Llengües en contacte a la comunitat lingüística catalana. Universitat de València, València.

Vallverdú, Francesc (1980) Aproximació crítica a la sociolingüística catalana. Eds. 62, Barcelona.

-(1990) L'ús del català: un futur controvertit. Ed. 62, Barcelona.

Complementarias

- Bastardas, Albert (1996) Ecologia de les llengües. Proa, Barcelona
Boix, Emili (1993) Triar no és trair. Eds. 62, Barcelona.

Lamuela, Xavier (1987) Català, occità, friülà: llengües subordinades i planificació lingüística. Quaderns Crema, Barcelona.

Marí, Isidor (1996) Multilingüisme europeu i llengua catalana. Universitat de València, València.

Mollà, Toni / Palanca, Carles / Viana, Amadeu (1987-1991) Curs de sociolingüística. Bromera, Alzira.

Moreno Fernández, Francisco (1998) Principios de sociolingüística y sociología del lenguaje. Ariel, Barcelona.

Viana, Amadeu (ed.) (1995) Aspectes del pensament sociolingüístic europeu. Barcanova, Barcelona.

Weinreich, Uriel (1996) Llengües en contacte. Bromera, Alzira.